

(címer)

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.III.20.501/2018/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a **felszámoló cég neve** (felszámolóbiztos: **felszámolóbiztos neve, felszámoló székhelye**) részéről adott meghatalmazás alapján eljáró **ügyvéd neve (székhelye)** által képviselt **felperes neve, székhelye** szám alatti székhelyű felperesnek – a **Ügyvédi Iroda neve (eljáró ügyvéd neve, székhelye)** által képviselt **alperes neve alperes címe** szám alatti lakos alperes ellen kölcsönszerződésből eredő követelés iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2018. március 22. napján kelt 10.P.21.321/2017/37. számú ítélete ellen az alperes által 42. sorszámon előterjesztett fellebbezésre tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

Í T É L E T E T:

Az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi az alperest 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 200.000,- (Kettőszázezer) forint másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 2.500.000,- (Kettőmillió-ötszázezer) forint le nem rótt fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperes kölcsönadóként 2009. december 28., valamint 2010. december 20. között öt kölcsönszerződést kötött a perben nem álló **B Kft. „f.a.”** kölcsönvevővel, melyek alapján mindösszesen 100.000.000,- forint összegű kölcsön folyósítására került sor az egyenes adós cég részére. A kölcsönfelvétel célja az alperes **(település 1 neve)** községben lévő mezőgazdasági hasznosítású ingatlanán 1000 m²-es pálinkafőző üzem létesítése volt, melyhez 50%-os állami támogatást is igényelt az egyenes adós. A hitelfelvételeket megelőzően az állami támogatás megszerzése érdekében az alperes szerződést kötött a **B Kft**-vel, mely cég ez alapján járt el a pályázati eljárás során. Ennek célja az volt, hogy a létesítendő beruházáshoz 50% felperestől felvett hitellel igazolt önerő mellett további 50%-os arányú támogatást szerezzenek. A hitelügyletekhez kapcsolódó iratanyagot az alperes is megkapta, és ő járt el ezek alapján az ingatlanügyi hatóságnál a jelzálogjog bejegyzés érdekében. A hitelfelvétel a támogatás előfinanszírozására is szolgált, emellett a felperesi pénzügyi intézet és az egyenes adós társaság között engedményezési megállapodás jött létre arra nézve, hogy a Mezőgazdasági és Vidék Fejlesztési Hivataltól (MVH) lehívott támogatást a pénzügyi intézet saját intézkedéssel bevonhatta a hiteltörlesztésbe.

Az MVH támogatásból 20.135.677,- forint került átutalásra a társaság számlájára, a további kiutalásból köztartozások rendezése történt meg, majd az MVH támogatási határozat visszavonása, és a jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszakövetelése iránt intézkedett.

A kölcsönszerződések biztosítékeként az alperes az 1. számú szerződés esetében az alperes lányai tulajdonukban álló **(település 1 neve)**, ... hrsz-ú ingatlanra engedtek jelzálogjog alapítást. Az ingatlan utóbb az alperes tulajdonába került, 2010. február 10. napján. További négy

kölcsönszerződés dologi biztosítékaul az adós tulajdonában álló **(település 1 neve)**, ... hrsz-ú ingatlan szolgált, melyre az alperes jelzálogjog alapítást engedett felperessel megkötött külön szerződésben. Az összes bejegyzett jelzálogjog keretösszeg 115.000.000,- forintot tett ki. A hitelszerződések kapcsán az egyenes adós ügyvezetője **(készfizető kezes neve)** valamennyi esetben készfizető kezességet vállalt.

Az alperes **(település 1 neve)**, ... hrsz-ú külterületi ingatlanán a nagy értékű ingatlanfejlesztési beruházásból mindössze egy betonalapozási munka készült el, a tervezett pálinkafőző üzem létesítésére nem került sor.

Az egyenes adós kft. 2014. március 17-i kezdő időponttal felszámolás alá került. Az 5 kölcsönszerződésből ezen időpontig mindössze 2.187,- forint összegű törlesztés történt.

A felszámolási eljárásban a felperes az 5 hitelszerződéshez kapcsolódóan tételesen megjelölt hitelezői igényeket jelentett be, melyeket együttesen 158.616.607,- forint „b” kategóriás besorolással igazolt vissza az egyenes adós felszámolója. Utóbb, 2014. december 12-én ezen összegre nézve behajthatatlansági igazolás kiadására is sor került (keresetlevél 25-27. szám alatti mellékletek).

A felperes a 2009. december 28-án, és a 2010. február 15-én megkötött szerződéseket, 2011. december 23-i hatállyal felmondta. A további kölcsönszerződések esetében a 2011. június 30-i, 2011. február 21-i, valamint 2011. április 20-i lejáratokra tekintettel hívta fel a zálogkötelezett alperest helytállási kötelezettsége teljesítésére, a felhívások azonban eredménytelenül maradtak.

A felperes jelen perben kizárólag a dologi adóssal szemben előterjesztett keresetében annak tűrésére kérte kötelezni alperest, hogy két szerződésből eredő, 31.697.166,- forint tőke és annak külön meghatározott járulékaik erejéig fennálló követelését bírósági végrehajtás útján jogosult legyen kielégíteni az alperes tulajdonát képező hitelfedezetként jelzálogul lekött **(település 1 neve)**, ... hrsz-ú kivett lakóház, udvar megjelölésű ingatlanra. További három szerződés tekintetében annak tűrésére kérte kötelezni az alperest, hogy az egyenes adóssal szemben felszámolási eljárásban hitelezői igényként is bejelentett 126.919.441,- forint tőke és pontosan meghatározott járulékaik erejéig fennálló követelését bírósági végrehajtás útján jogosult legyen kielégíteni az alperes tulajdonát képező és zálogjogosult javára hitelfedezetként lekött **(település 1 neve)**, ... hrsz-ú, kivett major megjelölésű ingatlanból.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint marasztalásának előfeltétele, hogy az egyenes adós tartozásának pontos összegét a felperes bizonyítsa. Alperesi álláspont szerint az egyes kölcsönszerződésekben rögzített összegek folyósítása sem igazolt, a szerződések IV. pontja csupán a kölcsönök rendelkezésre-tartási időszakának kezdetét tartalmazza, a kölcsönök egyenes adós részére történő tényleges folyósítását azonban nem támasztja alá okirati bizonyíték. Alperes vitatta a felmondások hatályos közlését is, és állította, a felmondások nem váltották ki a kölcsöntartozások egyösszegű lejárttá válásának jogkövetkezményét. Előadta továbbá, hogy a kölcsönszerződések biztosítéka az adós által elnyert 250.000.000,- forint nagyságrendű állami támogatás lett volna, ennek felperesre történő engedményezése is megtörtént. Ezen összeget az adós cég a folyósítás helyéül szolgáló számlájára igényelte, mely összeget a szerződésekből eredő kölcsöntartozások törlesztésére kellett fordítani. Az alperes hivatkozott továbbá a (...) Megyei Főügyészség B..../2014/... számú vádiratára, mely szerint a jelen per alapjogviszonyát képező kölcsönszerződések megkötésével a szerződő felek képviselői bűncselekményt valósítottak meg. A vádirat szerint felperes részéről eljár és konkrét szerződéseket jóváhagyó, aláíró személyek számos

lényeges jogszabályt, belső szabályzatot figyelmen kívül hagyva kötötték meg a szerződéseket, tudva arról, hogy azok visszafizetésére nincs esély. A jogügylet tehát valójában nem kölcsönszerződés megkötésére irányult, hanem jogosulatlan gazdasági előnyök megszerzését leplezte, jóerkölcsbe ütközött. Alperes indítványozta a nyomozati iratok beszerzését és a büntetőeljárás lefolytatása időszakára a jelen per tárgyalásának felfüggesztését. Álláspontja szerint annak kimenetele rá, mint dologi adósra nézve mentesítést eredményezhet.

Az elsőfokú bíróság hivatalos megkeresésére a Magyar Államkincstár azt a tájékoztatást adta, hogy a **B Kft.** részére megítélt 251.666.786,- forint támogatási összegből ténylegesen 20.135.677,- forint került átutalásra a kft. fizetési számlájára, a további összeg azonban köztartozás miatt az adóhatóság részére lett folyósítva. Utóbb, az engedélyező határozat visszavonása folytán a jogosulatlanul igénybe vett támogatás visszaköveteléséről és a támogatásból való kizárásról döntött a hatóság.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek helyt adva annak tűrésére kötelezte az alperest, hogy a felperes az alperes 1/1 tulajdonát képező, **(település 1 neve)** hrsz-ú ingatlanból 31.697.166,- forint és járulékai erejéig követelését végrehajtás útján kielégítse. A további kereseti kérelemnek ugyancsak helyt adva annak tűrésére kötelezte alperest, hogy az 1/1 arányú tulajdonát képező **(település 1 neve)** hrsz-ú ingatlanból 126.919.441,- forint és annak meghatározott járulékai erejéig fennálló követelését a felperes végrehajtás útján kielégítse. A bíróság a peres felek között a perbeli 5 kölcsönszerződéshez kapcsolódó jelzálogszerződések érvényes létrejöttét állapította meg a Ptk. 251. §-a szerinti tartalommal. Az alperes semmisségi kifogásának elbírálása során kiindulópontnak tekintette, hogy az írásbeli szerződések aláírója az alperes volt. Az azokban rögzített szerződési akarat egyértelműen megállapítható módon a kölcsönszerződések jelzáloggal való biztosítására irányult, a Ptk. 205. § (1) bekezdése szerint a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó írásbeli kifejezésével, a jelzálogszerződések létrejöttek. Alperes nem hivatkozott konkrétan arra nézve, hogy a szerződést kötő felek vagy a szerződésben kinyilvánított saját akarata színlelt lett volna. Az egyoldalú színlelés a szerződés érvényessége és értelmezése szempontjából egyébként is közömbös. Az alperes által hivatkozott büntetőügyből beszerzett vádirat ismertette a perbeli szerződések létrejöttének körülményeit a nyomozás adatai alapján. A büntetőiratokból kitűnik, hogy az egyenes adós törvényes képviselője, mint vezető tisztségviselő tisztában volt a cég valós anyagi helyzetével, teljesítési képessége hiányával, és azzal is, hogy az általa igényelt kölcsön engedélyezésével a felperesi takarékszövetkezetet vagyoni hátrány érheti. A bírói gyakorlat azonban az ilyen körülmények között megkötött szerződéseket önmagában emiatt nem tekinti érvénytelennek. A bűncselekményt is megvalósító, tévedést okozó, megtévesztő nyilatkozat önmagában nem eredményezi a jogügylet semmisségét. A bíróság megjegyezte, hogy egy büntető ítéletben megállapított csalás büntette a szerződéssel kapcsolatban tévedésbe ejtésre vagy tévedésben tartásra utalhat, ami azonban nem semmisségi, hanem megtámadási ok. A szerződés ilyen címen történő megtámadására azonban az alperes részéről a perben nem került sor. Az alperes perbeli nyilatkozataiban nem tért ki arra, hogy mi vezette a jogügyletekben a dologi adósi kötelezettségvállaláshoz, ilyen esetben elvárható, hogy a kölcsönt felvevő egyenes adós fizetőképessége felől előzetesen tájékozódjon. A nyilvános mérlegadatok megfelelő gondosság esetén való áttekintése erre fényt derített volna. A jóerkölcsbe ütközés miatti semmisségi kifogást illetően a bíróság hangsúlyozta, hogy ilyen semmisségi okra hivatkozás esetén nem a szerződő fél érdeksérelmét, hanem azt kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e. A büntetőeljárásban meghallgatott tanúk előadása a bíróság álláspontja szerint kellő bizonyító erővel nem szolgáltak erre nézve, a büntetőeljárás jogerős befejezéséig a bűncselekmény megvalósulása pedig tényszerűen még meg sem állapítható. A bíróság megjegyezte, a jóerkölcsbe ütközés jogintézménye nem szolgálhat mentesítési okként az alperes számára a szerződéses kötelezettségvállalás alóli szabaduláshoz. Önmagában az a körülmény, hogy egy magatartás

bűncselekményt valósít meg, még nem feltétlenül eredményezi, hogy ugyanezen magatartás miatt az érvénytelenség is bekövetkezik. Ezt a jogkövetkezményt kizárólag a polgári jog szabályai szerinti releváns tények válthatják ki. A perbeli esetben a szerződések megkötése nem volt vitás, a kölcsön célja is meghatározott volt, annak folyósítására is sor került. Alperes nem hivatkozott arra, hogy a szerződéskötés során a felperes vagy az egyenes adós kft. vezetője őt jóerkölsbe ütköző módon félrevezették volna. A szerződés tartalmát, joghatását a felek által elérni kívánt célt tekintve a rendelkezésre álló peradatokból a bíróság a jelzálogkötelezettség-vállalásra vonatkozó szerződések jóerkölsbe ütközését nem találta megállapíthatónak. Megjegyezte, amennyiben a felperes a szerződés teljesülésének ellenőrzésével kapcsolatos kötelezettségeit nem teljesítette, úgy kártérítési felelőssége merülhet fel. Az a körülmény pedig, hogy az egyenes adós a kölcsönösszeget a társaság érdekeivel ellentétesen használta fel, ugyancsak nem alapozhat meg jóerkölsbe ütközés miatti érvénytelenséget. A bíróság a kölcsönszerződés 15. pontjára utalva a felmondásokat hatályosnak tekintette, megjegyezve, hogy az egyenes adós felszámolás alá kerülésével a perbeli szerződésekhez kapcsolódó kölcsöntartozások törvénynél fogva is egy összegben lejárttá váltak. A bíróság a bizonyítási eljárás eredményét összegezve hangsúlyozta, hogy a bizonyítási kötelezettség az alperest terhelte, az általa felajánlott bizonyítás azonban nem volt alkalmas a zálogszerződések érvénytelenségének megállapításához. A bíróság ezért az alperes szerződés érvénytelenségére vonatkozó kifogásait alaptalannak minősítette, és a kereseti kérelem szerint marasztalta őt felperes javára.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását, és a kereset elutasítását. Alperes álláspontja szerint az ítéletben rögzített tényállás hiányos, az nem felel meg a valóságnak. Sérelmezte, hogy a teljes körű, helyes tartalmú tényállás megállapításához szükséges bizonyítást a bíróság nem folytatta le. Kifogásolta, hogy az ítélet indokolása tényszerűen nem említi, hogy a hitelszerződések fedezetéül elsősorban az MVH által nyújtott támogatás szolgált. Álláspontja szerint az MVH támogatási szerződés a hitelszerződés része volt, ún. előfinanszírozási hitelről van szó. Felperes és az MVH közötti szerződésből eredő kötelezettségeinek felperes nem tett eleget, mivel a meghatározott számlaszámra nem hívta le az MVH-tól a támogatási összegeket, és nem fordította azt hiteltörlesztésre. A tényállás hiányos a tekintetben is, hogy a szakértő megállapította, 20.135.677,- forint az MVH által kifizetett támogatásból rendelkezésre állt, azt a felperesnek a hiteltörlesztésként kellett volna figyelembe vennie. Ez esetben az 1. számú szerződésben meghatározott követelési összeg visszafizetésre kerülhetett volna. Továbbra is állította, hogy a felperesi társaság akkori törvényes képviselője, valamint az egyenes adós képviselője csalás révén vette őt rá a dologi kötelezettségvállalásra. Külön hangsúlyozta, marasztalásának előfeltétele, hogy az egyenes adós tartozásának összecszerűsége is pontosan bizonyítást nyerjen. Előadta, hogy ő a kölcsönügyletekkel kapcsolatban érdemi iratokkal, bizonyítékokkal nem rendelkezik, felé még a kölcsönösszeg folyósításának igazolása sem történt meg. Sérelmezte, hogy a lakcímváltozás ellenére a felszólító leveleket egy korábbi, rossz címre küldte a felperes, hatályos közlés hiányában fizetési késedelme így neki nem lehet. A **(település 2 neve)** Törvényszék előtt folyó büntetőügyre hivatkozva továbbra is állította, hogy a kölcsönszerződésben résztvevő felek bűncselekményeket valósítottak meg, figyelmen kívül hagyták a pénzügyi belső szabályzatát és az irányadó jogszabályokat, már a szerződések aláírásának időpontjában tisztában voltak azzal, hogy a visszafizetésre nincs esély. Felperes alkalmazottai és képviselői összejátszottak az adós cég törvényes képviselőjével. Továbbra is szükségesnek találta a büntetőügy iratanyagának, elsősorban a vádiratnak a beszerzését. Állítása szerint abból kitűnik, hogy a felperes dolgozói a felperes kockázatvállalási hitelezési szabályzatában megfogalmazott előírásokat megszegték, a megkötött szerződések ez okból jóerkölsbe ütköznek, semmissek.

A fellebbezés **nem** alapos.

A perben nem volt vitás, hogy az alperes a keresettel érintett 5 kölcsönszerződéshez kapcsolódóan dologi jogi kötelezettséget vállalt a két meghatározott ingatlanára, és a jelzálogjog bejegyzések megtörténtek. Az első szerződés esetében a későbbi tulajdonjog-változás folytán vált az alperes dologi kötelezetté. A szerződésen alapuló jelzálogjog olyan dologi hatályú jogosultság, ami a Ptk. 251. § (1) és (3) bekezdése szerint biztosítésként szolgál arra, hogy a jogosult – jelen esetben a felperes – az elzálogosított ingatlanból kielégítést keressen akkor is, ha az ingatlan tulajdonosának személyében a jelzálogjog alapítást követően változás következik be (Kúria BH1996/276., 2006/121. szám alatt közzétett eseti döntések).

A perbeli jogvita elbírálása során lényeges további kiindulópont, hogy a felperest a zálogkötelezett vonatkozásában nem terheli sortartási kötelezettség abból a szempontból, hogy az egyenes adós vagy a zálogkötelezettel szemben érvényesít igényt. Maga dönti el, hogy a követelést az egyenes adóssal, a készfizető kezessel vagy a dologi kötelezettel szemben érvényesíti (Kúria EBH2000/327. szám alatt közzétett elvi határozat). Itt jegyzi meg az ítéletábra, hogy a felperes és az MVH közötti szerződés is egyfajta atipikus biztosítésként szolgált a kölcsönszerződésnek, ha az alapján nem történt még részbeni térülés sem, az nem szolgálhat eredményes kimentési hivatkozás alapjául a dologi adós kötelezett számára. Hangsúlyozandó, hogy a jogosult szabadon választhatja meg, hogy a követelése megtérítése érdekében melyik biztosítékot veszi igénybe. Az igényérvényesítés előfeltétele kizárólag az, hogy a főadóssal szembeni igényérvényesítés joga megnyíljon, a zálogkötelezett ugyanis ugyanannak a kölcsöntartozásnak válik a dologi kötelezettjévé, aminek a kölcsönszerződés egyenes adója is személyes kötelezettje. A perben feltárt tényállásból kitűnik, hogy valamennyi kölcsönszerződés esetében a felmondások, illetve a lejáratok időtartama leteltére tekintettel az egyösszegű követelés joga a felperes számára a perindításig megnyílt. Emellett ezt az egyenes adóssal szembeni felszámolási eljárás megkezdése is törvénynél fogva megállapíthatóvá teszi [Cstv. 35. § (1) bekezdés].

Az alperessel szemben tehát keresetőségi joggal bíró felperes perindítása az említett jogalapon megtörténhetett. Az alperes mindezeket nem vitatva, védekezését olyan érvénytelenségi kifogásokra alapította, melyek az alap kölcsönszerződéseket érintette, és melyek álláspontja szerint a közte és felperes közötti dologi jogi jogviszonyra is kihatnak.

Az egyenes adóssal egy sorban a tartozás biztosítésként mellékkötelezettséget vállalók (készfizető kezes, zálogkötelezett) a bírói gyakorlat szerint mindazokra a kifogásokra hivatkozhatnak, melyek a főkötelezettet is megilletik. A kifogás nem eredményezheti azonban a szerződés egésze érvénytelenségét, hanem csak a keresettel szembeni védekezésnek szolgálhat alapjául (Kúria 2/2010. (XII.10.) PK vélemény 9/a. pont). Az alperes, mint zálogkötelezett az érvénytelenség jogkövetkezményeire tehát annyiban alapíthatta védekezését, amennyiben azt jogi érdekeltsége indokolta. A kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítása az ahhoz kapcsolódó zálogszerződések érvénytelenségének megállapítását is eredményezi, ezért az alperes érvénytelenségi kifogásait az elsőfokú bíróság helyesen vizsgálta.

Az alperes e körben elsődlegesen a polgári perrel párhuzamosan folyó büntetőeljárásra hivatkozással – melyben a felperesi takarékszövetkezet volt vezetői, valamint **B** Kft. készfizető kezességet is vállaló ügyvezetője egyaránt vádlottként szerepel – kérte a kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását. Az elsőfokú bíróság a bírói gyakorlattal egyező indokolást adott ezzel kapcsolatban. Az ítéletábra is szükségesnek tartja kiemelni, hogy valamely magatartás büntetőjogi megítélése nem feltétlenül eredményezi a polgári jogi érvénytelenség jogkövetkezményét, a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti semmisséget. Egy adott vagyron elleni bűncselekmény elkövetése mindig a polgári jogi megítélés szempontjából minősítendő, önmagában a bűncselekmény elkövetése azonban nem teheti jogszabályba ütköző minősítésüvé az adott

szerződést, mely semmisséggel, ez okból automatikusan nem szankcionálható. A szerződéskötés kori magatartásokat mindenképpen a polgári jog szabályai szerint kell tehát megítélni.

A felperesi hitelintézet a szerződési szabadság elve, az 1959-es Ptk. 200. § (1) bekezdése értelmében szabadon dönthetett arról, köt-e, ha igen, kivel, mikor és milyen tartalommal – a jogszabály adta keretek között – hitelszerződést. Amennyiben a felperes a szerződéskötés, hitelkihelyezés, a Hpt. rendelkezéseit vagy a belső szabályzatát megsértette, ennek a bank és a vele szerződő fél egymás közötti viszonyában lehet relevanciája, a túlzott kockázatvállalással a pénzintézet valójában a betétesek, befektetők érdekeit veszélyezteti közvetve. A bírói gyakorlat szerint külső harmadik személyek, de még a szerződésben szereplő mellékkötelezettek (pl.: kezes, zálogkötelezett) sem hivatkozhatnak arra, hogy a kölcsönadó a hitelnyújtás során az adós hitelképessége tekintetében szakszerűtlenül járt el. Mindezekből következően a Hpt. szabályainak, illetőleg a belső banki szabályzatok megsértésére a zálogkötelezett alperes nem hivatkozhat, erre nézve keresetösségi joggal nem rendelkezik (BDT2012.2800., BH1998.546, BDT2014.3212.).

Az alperes hivatkozása szerint a nyomozati iratokból megállapíthatóan az egyenes adós törvényes képviselője tisztában volt az egyenes adós cég vagyoni helyzetével, teljesítési képességének hiányával, és azzal is, hogy az általa igényelt kölcsön engedélyezésével a felperesi takarékszövetkezetet hátrány érheti.

Helyesen utalt arra az elsőfokú bíróság, hogy a bírói gyakorlat szerint ha az adós, a felvett pénzkölcsönt már a szerződés megkötésekor eleve nem akarja visszafizetni, a másik felet megtéveszti, így bár az a büntetőjogi szempontból a csalás tényállását megvalósítja a kölcsönszerződés – a büntetőjogi jogszabály sérelme ellenére –, a jogszabályba ütközés miatt nem minősíthető semmisnek. Polgári jogi szempontból a tévedésbe ejtés esetén megtévesztés címén (Ptk. 236. §) a szerződés megtámadását teszi lehetővé, megtámadás hiányában pedig a szerződés érvényes (BH1996/253., BH1999/157., BH2003/7., BDT2014/3158., BDT2010/2252.). E megtámadási ok előterjesztésére azonban a sérelmet szenvedett fél, azaz jelen esetben a hitelintézet jogosult, azaz a bűncselekmény elkövetésére való hivatkozás az érvénytelenség megállapítására nem szolgálhat alapul a mellékkötelezett alperes számára.

Az alperes arra is hivatkozott, hogy a felek akarata színlelt volt, nem is kívántak kölcsönszerződést kötni, ezért jóerkölcsbe is ütközőnek minősülnek a kölcsönszerződések.

A polgári perben kell a szerződés semmisségének kérdését elbírálni akkor is, ha a kifogást nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközésre alapítják, amely lehet egyúttal büntetőjogi normába ütköző magatartás is. Külön hangsúlyozandó, hogy az alperes által hivatkozott büntetőügyben vádlottként érintett, megjelölt személyek egyike sem peres fél jelen polgári perben, intézkedéseik, magatartásuk büntetőjogi szempontú vizsgálata nem releváns, legfeljebb közvetve hathat ki jelen perbeli jogvita polgári jogi szempontú megítélésére. Megjegyzendő, a bűncselekménynek nem minősülő magatartás is kimerítheti az alperes kifogásában hivatkozott érvénytelenségi okot, ezért a ráháruló bizonyítási teher mellett jelen polgári perben kellett vizsgálni a kölcsönszerződések megkötésének körülményeit, és a szerződések érvényességét (BDT 2005/1147. számon közzétett eseti döntés). A polgári jogkövetkezmények levonását nem befolyásolja a büntetőeljárás mikénti lefolyása, a polgári bíróság annak eredményétől függetlenül állást tudott foglalni a felvetett érvénytelenségi kérdésekben. Helyes az elsőfokú bíróság azon jogi indokolásbeli megállapítása, mely szerint egy szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségének kérdését vizsgálva azt is szem előtt kell tartani, hogy a jóerkölcs olyan jogi kategória, amely a társadalom általános értékítéletét fejezi ki. Ebből kiindulva nem a szerződő fél konkrét érdeksérelmét, hanem azt kell vizsgálni, hogy maga a jogügylet társadalmilag elítélendő-e. Erre nézve sem merült fel érdemi alátámasztó peradat, társadalmi megítélésbe ütköző szándékot a bizonyítási eljárás nem tárt fel. Hangsúlyozza, e körben is az ítélőtábla, hogy a kölcsönszerződések megkötése nyomán azok realizálódtak, a nagyszámú

kölcsönök folyósítása megtörtént. A kölcsönöket több biztosítéki kikötés is érintette (készfizetőkezesesség, zálogkötelezettség, támogatási szerződésből követelés engedményezése), melyek ugyancsak a valós kölcsönadási és visszafizetési szándékot egyaránt igazolják. A felperes volt törvényes képviselői, valamint az egyenes adós ügyvezetőjével szembeni büntetőeljárásra hivatkozás azért sem eredményezhet érvénytelenséget nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközés címén, mert az elsősorban a felperesi takarékszövetkezetnek okozott kár kérdéskörében tárhat fel további tényállási elemeket.

Az alperes zálogszerződésekre vonatkozó érvénytelenségi kifogása, a Ptk. 210. § (1) bekezdés szerinti megtévesztésre való hivatkozása sem fogadható el alaposnak, mivel a szerződési okiratok ismeretében 5 alkalommal is biztosított saját gazdasági céljai elérése érdekében zálogjogot a kölcsönszerződések biztosítékául. Ilyen jelentős összegű kölcsönszerződésekre nézve egy éves időszakon keresztül több alkalommal történő zálogkötelezettség vállalás mellett mindenképpen elvárható a zálogkötelezettől, hogy körültekintően, részletekbe menő módon tájékozódjon az alapügylet megkötésének körülményeiről, különösen akkor, ha kifejezetten saját gazdasági, üzleti céljainak elérésére is szolgáló kölcsönök biztosításáról van szó.

Ennek vizsgálata során nem hagyható figyelmen kívül az alperes személyes nyilatkozata, melyből kitűnik, hogy a hitelfelvétel kifejezetten az ő gazdasági érdekeit is szolgálta, saját ingatlanán kívánt jelentős beruházásokat megvalósítani. Ennek érdekében személyesen kezdeményezte az egyenes adóssal a kapcsolatfelvételt, aki az ő javára járt el a pályázati eljárás során, és ugyancsak az ő gazdasági céljait is szolgálta az 5 kölcsönszerződés megkötése, valamint az egyenes adós hitelfelvétele. Az egyenes adóssal közös gazdasági cél megvalósítása meg is kezdődött, ezzel kapcsolatban olyan tényállási elem a perben nem merült fel, amely arra utalt volna, hogy az egyenes adós, illetve annak törvényes képviselője, valamint a felperes szerződéskötéskor eljáró képviselői az alperest bármiben is megtévesztve kötötték volna meg a finanszírozást szolgáló kölcsönszerződéseket. A kölcsönök folyósítására sor került, a jogügyletek tehát realizálódtak, és az állami támogatásra irányuló pályázat is sikeres volt, 20 millió forintos nagyságrendű támogatás folyósításra került. Mindezek eredményeként az alperes ingatlanán térbetonszerkezet létesítése történt. Ezek a körülmények arra utalnak, hogy alperest az általa hivatkozott személyek a kölcsönfelvétel során nem tévesztették meg, és az ügyletkötésekkor ezzel kapcsolatos színlelésre, más jogviszony leplezésére utaló körülmény sem merült fel, leplezett szerződésre az alperes sem hivatkozott. Megjegyzendő, hogy a hitelügyletekhez kapcsolódó szerződéseket az alperes saját nyilatkozata szerint megkapta, azok tartalmának pontos megismerésére lehetősége volt, majd pedig az átvett okiratokkal ő maga járt el az ingatlanügyi hatóságnál a jelzálogjog bejegyzések érdekében. Ez ugyancsak a megtévesztést állító alperesi hivatkozással szemben álló tényállási körülmény.

A kifejtett indokolásbeli kiegészítések mellett az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság jogi indokolásával, melyből következően az alperes érvénytelenségi kifogásai részben bizonyítottság hiánya, másrészt pedig a peradatokból következő jogalap hiánya tekintettel nem fogadhatók el.

Az elsőfokú eljárás során lefolytatott könyvszakértői bizonyítás alátámasztotta a felperesi követelés összecszerúságát, ezért az alperes Ptk. 251. § szerinti tűrésre kötelezése erre tekintettel is helytálló. Az ítéltábla mindezek alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésre történt hivatkozással helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező alperes a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles a jogi képviselővel eljáró felperes másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére. Az ügyvédi munkadíj összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pont, valamint (5) és (6) bekezdései alkalmazásával állapította meg. Az alperes a fellebbezési eljárási illetéket, illetékfeljegyzési jogára

tekintettel előzetesen nem róta le, ezért külön felhívásra kell azt az állam részére utólag megfizetnie [6/1986. (VI.26.) IM számú rendelet 13. § (2) bekezdés, 15. § (1) és (3) bekezdés].

Szeged, 2018. november 8.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.	Dobler László s.k.	Béri András s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró